LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS
DĖL KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIO PARKO VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO IR VALSTYBĖS ĮMONĖS MAŽEIKIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS PATIKSLINTO VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO PATVIRTINIMO

2013 m. liepos 19 Nr. D1-553
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 2001, Nr. 35-1161; 2006, Nr. 61-2174) 14 straipsnio 3 dalimi ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“(Žin., 2006, Nr. 95-3741; 2010, Nr. 81-4249), 22 ir 47 punktais:

1. T v i r t i n u pridedamus:

1.1. Kuršių nerijos nacionalinio parko vidinės miškotvarkos projektą;

1.2. valstybės įmonės Mažeikių miškų urėdijos patikslintą vidinės miškotvarkos projektą.

2. N u s t a t a u , kad:

2.1. tvirtinamų vidinės miškotvarkos projektų santraukos skelbiamos „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“;

2.2. vidinės miškotvarkos projektų originalai saugomi Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškotvarkos ir miško išteklių skyriuje adresu: A. Juozapavičiaus g. 9, Vilnius.

Aplinkos ministras Valentinas Mazuronis

LIETUVOS RESPUBLIKA DOKUMENTŲ TVARKYMO SKYRIUS APLINKOS MINISTERIJA

Parengė

Ada Tebėrienė

KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIO PARKO VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO SANTRAUKA

Kuršių nerijos nacionalinio parko vidinės miškotvarkos projektas – tai miško ūkio veiklos planas, skirtas konkrečių tvarkymo priemonių sistemai 2013-2022 metams nustatyti.
Jis parengtas visiems Kuršių nerijos miškams, pagal 2009 m. atliktos sklypinės miškų inventorizacijos duomenis, buvusios ūkinės veiklos ir istorinės miškų kaitos analize, nacionalinio parko tvarkymo reglamentais, nustatytais 2012 m. patvirtintame Tvarkymo plane, techninе užduotimi projektavimui ir galiojančiais miškų ūkio teisės aktais.
Projekto santraukoje pateikti esamos miškų būklės ir jų kaitos rodikliai, išvados apie buvusią ūkinę veiklą ir suprojektuotos priemonės.

I. Pagrindiniai miškų rodikliai ir jų dinamika per paskutinį penkiasdešimtmetį

Rodikliai ir jų mato vienetai	**1963**	**2012**
Miškotvarkos inventorizuota teritorija, plotas, ha	9244	9400
Miškingumas, % (pagal mišku apaugusį plotą)	63,6	72,7
Smėlynų ir kt. atvirų nenaudojamų erdvių plotas, ha	2204	1856
Medynų plotas, ha	6188	7074
Iš jų: - savaiminių	1305	2747
- kultūrinių	4437	4089
- nesusivėrusių (1963) ir sukultūrintų (2012)	446	238
Iš jų pagal vyraujančias rūšis:		
- pušynai	2669	4320
- kalnapušynai	2164	1458
- Bankso pušies medynai	77	28
- eglynai	42	90
- kiti spygliuočiai	3	6
- beržynai	1038	768
- juodalksnynai	191	391
- kiti minkšti lapuočiai	1	8
- akacijos ir kiti kieti lapuočiai	3	5
Iš jų pagal brandumo grupes*		
- jaunuolynai,	1278	866
- pusamžiai ir pribręstantys	4888	4558
- brandūs	22	1650
100 metų ir senesnių medynų plotas, ha	304	2700
Bendras medienos tūris medynuose, tūkst. m^3	347,8	1 327,2
Vidutinis medienos tūris, m^3/ha	59	188
Vidutinis kalnapušių tūris, m^3/ha	12	174
Metinis medienos prieaugis, m^3/ha	2,5	4,73
Vidutinis medynų amžius metais	48	77
Vidutinis medynų bonitetas balais	IV,2	III,9
Vidutinis medynų skalsumas balais	0,83	0,9
Visų rūšių kirtimais per metus iškertamas likvidinis tūris, m^3 (1961-1963 vidurkis, 2001-2012 vidurkis)	7230	7256
Vidutinis metinis želdiniais apsodinamas plotas, ha (dešimtmečio prieš miškotvarkos metus vidurkis)	98,1	8,8

Pastaba: 1963 m. miškotvarkos duomenys suskirstyti į brandumo grupes pagal tuos pat kriterijus, kaip ir dabartinėje miškotvarkoje

II. Išvados apie buvusią ūkinę veiklą

1. Per Antrąjį pasaulinį karą žuvo (daugiausia gaisruose) arba buvo stipriai pažeisti apie 500 ha Kuršių nerijos (toliau - KN) medynų, neliko čia dirbusių miškininkų ir beveik viso dirbusiųjų prie kopų ir miškų priežiūros darbų personalo. Po karo KN šeimininkavo sovietiniai kariškiai. 1945 m. atkurta vienintelė girininkija neturėjo pajėgumų ir iki 1949 m. nesiėmė rimtų darbų. Aktyvesnė miškininkystės veikla prasidėjo maždaug nuo 1950 metų, atlikus pirmuosius miškotvarkos darbus (1948), mokslinius tyrimus (1949) ir paruošus miškų atkūrimo bei tvarkymo rekomendacijas, o taip pat atlikus administracinius pertvarkymus ir išplėtus miškų tarnybą.

2. LTSR Ministrų tarybos 1960 09 27 nutarimu nerijai pirmą kartą suteiktas saugomos teritorijos - landšaftinio draustinio statusas, 7-me dešimtmetyje parengta daug svarbių reglamentuojančių dokumentų. Miškininkystėje nuo septinto dešimtmečio vyko pozityvūs pokyčiai - miško kirtimai įgavo naujas reguliuojamo ir formuojamojo pobūdžio funkcijas. Visa kita miškų ūkinė veikla tapo priklausoma nuo teritorijos zonavimo. Iki 100 žmonių pagausinta miškų tarnyba išplėtė tradicinius miškų ūkio darbus, o taip pat specifinį nerijai smėlynų ir apsauginio kopagūbrio tvirtinimą, rekreacinėse zonose – miško rekreacinės infrastruktūros plėtrą.

8-me dešimtmetyje sukaupta patirtis ir pradėti vykdyti nauji, nerijai labai svarbūs miškų ūkio darbai:

- landšaftiniai kirtimai;
- kalnapušynų rekonstrukcija;

Sukurta racionali, esanti harmonijoje su gamta ir turinti išliekamąją vertę rekreacinė infrastruktūra, apimanti pliažų įrangą, rekreacinius takus, apžvalgos vietas, miško poilsiavietes ir kt.

3. Tačiau faktiškai liko nepradėtas priešgaisrinės apsaugos sistemos pertvarkymas, atvirų erdvių bei kitų prarastų žemės naudmenų, galinčių pasitarnauti bioįvairovės padidinimui, atkūrimo klausimai.

KN miškai tūkstantmečių sandūroje, lyginant juos su XX a. viduriu, iš esmės pasikeitė savo parametrais. Per visą žinomą iš statistinių ir kitų rašytinių šaltinių miškų istoriją, ši teritorija pasiekė didžiausią miškingumą (Lietuvai priklausančioje nerijos dalyje apie 75%), įspūdingus medynų amžius ir medienos išteklius. Vien šimtamečių medynų pokaryje sudariusių 200-300 ha kiekis išaugo iki 2,7 tūkstančių hektarų, t.y. padidėjo dešimtį kartų. Dauguma kalnapušynų pasiekė gamtinę brandą ir juose prasidėjo irimo procesai, dėlto pablogėjo ne tik sanitarinė miškų būklė, bet ir padidėjo nereguliuojamų gaisrų pavojus.

4. Po nepriklausomybės atkūrimo 1991 m. įkurtas nacionalinis parkas, 1994 m. patvirtintas naujasis generalinis planas, 1996 m. pasikeitė miškų tarnybos pavaldumas. Tuo tarpu ūkinėje veikloje jautėsi tam tikra stagnacija ir darbų apimčių mažėjimas. Sakykime, 1971 – 1980 metais, kuomet pagrindiniai kirtimai jau nevykdyti, medynų plotas sudarė apie 6,9 tūkst. ha, o medienos ištekliai apie 643,5 tūkst. m^3, visais tvarkomo ir reguliuojamo pobūdžio kirtimais per metus vidutiniškai buvo išimama 7,5 m^3 bendro tūrio, sudarančio 1,2 % nuo tuomet buvusių medienos išteklių. Gi pirmame šio amžiaus dešimtmetyje, kai medienos ištekiai pasiekė 1,3 milijono m^3, visais tvarkomojo ir reguliuojamo pobūdžio kirtimais išimama 7,2 m^3 arba 0,55 % nuo esamo tūrio. Vadinasi esamų miškų tvarkymo ir reguliavimo intensyvumas sumažėjo maždaug du kartus. Tai niekuo nepamatuotas požiūris į ūkinę veiklą, ypač turint galvoje, kad ši teritorija ne gamtinis rezervatas, o vienas iš reikšmingiausių kultūros paveldo ir rekreacinių objektų respublikoje.

5. Ir paskutiniame dešimtmetyje mažėjo miškų ūkio veiklai skiriamas dėmesys, kuris pirmiausia reiškėsi mažinamu finansavimu ir sektoriaus darbuotojų mažinimu. Sumažintas ir g-jų skaičius, labai netolygiai perskirstant jų plotus bei darbų krūvius. Paskutiniais keliais šio periodo metais gerokai apleista rekreacinė infrastruktūra ir įranga, kuri daugeliu atvejų dabar reikalauja ne tik remonto, bet ir atnaujinimo.

6. Iš teigiamos pusės pažymėtina, kad į miškininkystės klausimus pradėta žiūrėti kiek plačiau, juos labiau susiejant su visa gamtine aplinka bei biologine įvairove, paskutiniais 3 metais suintensyvinti nerijai labai svarbūs gamtotvarkinio pobūdžio ir priešgaisrinio miškų sutvarkymo darbai.

III. Suprojektuotos darbų apimtys

Darbų rūšys	Mato vnt.	Pagal LR Vyriausybės patvirtiną TP	Projektuojama miškotvarkos 2013-2022 m.	Pastabos
Specialūs gamtotvarkiniai kirtimai				
Kalnapušynų rekonstrukcija į papr. P medynus masyvuose	ha/m^3 likvid.	273	136/18640	Apimame 50 %
Kalnapušynų rekonstrukcija į papr. P atskiruose sklypuose	ha/m^3 likvid.	170	170/20950	„ 100 %
Gamtinės brandos kalnapušynų atkūrimas kalnapušynais	ha/m^3 likvid.	853	170/21750	Apimame 20 %, Likusius per 15-20 būsimų metų
Pievinio tipo palvių su pavieniais medžiais ir jų grupėmis atkūrimas raguose ir kitose vietose	ha/m^3 likvid.	384	163/17020	Apimame 42%, Likusius per 10 būsimų metų
Naglių rezervato reguliuojam. zonos dalinis valymas	ha/m^3 likvid.	231	231/7520	Apimame100 %
Iš viso plotas ir iškertamas tūris	**ha/m^3**	**1911**	**870 / 85880**	
Kraštovaizdžio formavimo kirtimai				
KFK rekreacin. miškuose	ha/m^3	Siūlo vykdyti pagal reikalą bendra tvarka	599/13950	Apimame visus plotus, kuriuose tikslinga vykdyti KFK
KFK prie linijinių objektų	ha/m^3		141/1690	
KFK draustiniuose	ha/m^3		76/1840	
Iš viso KNNP, plotas / iškertamas likvidinis tūris	**ha/m^3**		**826 / 17480**	
Ugdomieji kirtimai				
Jaunuolynų ugdymas	ha	Siūlo vykdyti pagal reikalą bendra tvarka	129/130	Apimame visus reikalingus plotus. Neugdom grynų kalnapušynų
Retinimai	ha		134/2600	
Einamieji kirtimai	ha		943/25840	
Iš viso ugdomųjų, plotas / iškertamas likvidinis tūris	**ha/m^3**		**1206/ 28570**	
Sanitariniai kirtimai				
Atrankiniai sanitariniai visuose miškuose, išskyrus jaunuolynus, kalnapušynus, rezervacines zonas	ha/m^3, likvid.	Siūlo vykdyti pagal reikalą bendra tvarka	**~ 3500 / 14000**	Apimame visus galimus plotus
Kiti kirtimai				
Priešg. proskiebiai ir įvairios paskirties trasos	ha/m^3	Siūlo bendra tvarka	**29,0 / 4080**	
Iš viso suprojektuota kirtimų:	**ha/m^3**	**-**	**2931* /150 010**	**Tūris likvidinis**
Vidutinė metinė norma:	**ha/m^3**	**-**	**293 / 15 000**	**„**
Kiti svarbūs gamtotvarkiniai darbai				
Esamų ir formuojamų atvirų erdvių integruota apsauga nuo apaugimo sumedėjusia augalija (kopų, laukymių, palvių, trasų, proskiebių, poilsiaviečių ir kt.)	ha	Siūloma saugoti esamas ir būsimas (suprojektuotas) erdves	Maždaug nuo 800 ha vykmečio pradžioje iki 1300 ha pabaig.	Apimame 100% Numatyti papildomi tyrimai
Pažeisto apsaug. kopagūbrio ir kitų erozijos židinių tvirtinimas	ha	-	50	Tikėtinas plotas per vykmetį
Miško atkūrimas				
Miško atkūrimo fondas	ha	1 266 Atkūrimo būdų	524	Apimame 41,3 % . Likutis per
Kultūriniu būdu želdant	ha		238	

Savaiminio atžėlimo būdu	ha	TP nedetalizuoja, tik numato, kad atitinkamose žemių kategorijose turi augti miškas.	286	15-20 metų Tvarkymo plane numatyto atkurti ploto per 10 metų neįmanoma dėl galimų kirtimo problemų
Genofondo apsaugos priemonės: -sėkliniai medynai -miško daigynai -sėklinės plantacijos įrengimas	 ha ha ha		 44,0 1,4 2,6	
Reikiamo kiekio vietinių sodmenų išsiauginimas	vnt./m.		250 tūkst.	
Priešgaisrinės apsaugos priemonės				
Miškų degumą mažinančios priemonės: -kalnapušynų keitimas į papr. P -atvirų erdvių didinimas; -KFK ir miškų valymas prie kelių, takų ir poilsio objektų -atvirų erdvių, priešgaisrinių proskiebių, juostų valymas nuo apaugimo	 ha ha ha ha	TP nereguliuoja	 306 394 141 ~1000	Šios priemonės kartu yra ir gamtotvarkinės ir priešgaisrinės
Miškų priešgaisrinės infrastruktūros priemonės: -Priešg. proskynos 60 m pločio -Priešg. juostos 20 m pločio -Priešg. linijos 6 m pločio -Priešg. mineralizuotos juostos -vandens paėmimo vietos -autostovėjimo aikštelės	 km km km km vnt. vnt.	Priešgaisrinės apsaugos priemonės suprojektuotos ir patvirtintos AM ministro 2009 m, kaip miškotvarkos projekto papildymas, jų nekeičiame	 9,62 102,17 65,67 78,12 16 15	Baigiamos įgyvendinti 2013 metais
Operatyvinės priešgaisrinės apsaugos priemonės: -distancinio stebėjimo ir operat. valdymo punktai -priešg. tarnybos komandos -operatyvinis gaisrų gesinimo planas; -profilaktinė priešgaisrinė agit. ir informacija žiniasklaidoje	 vnt. vnt. vnt.		 4 3 1 Pagal reikalą	3 komandos reikalingos nepriklausomai nuo žinybinio pavaldumo
Svarbesnės sanitarinės miškų apsaugos priemonės				
Sanitariniai kirtimai	m^3	TP nereglamentuoja	14 000 (likvido)	
Naujų inkilų iškėlimas / senų valymas	vnt./metai		90 / 50	Priemonės gali būti keičiamos pagal faktišką miškų būklę. Dėl kelmų aptepimo konsultuotis su fitopatologais
Skruzdėlynų aptvėrimas	vnt./metai		25	
Ornitochorinių krūmų sodinimas	ha/metai		1,5	
Kelmų aptepimas kalnapušynų kirtimuose saugant nuo ligų	ha/metai		15	
Želdinių apsauga repelentais ar (ir) individualiais skydeliais	ha/metai		24	
Biologinės įvairovės apsauga ir gausinimas				
Ekologiškai svarbių teritorijų išskyrimas, ūkinio režimo nust.: -europinės svarbos buveinės; -atviros erdvės - kertinių miško buveinių tikslinimas	 ha ha ha	TP nereglamentuoja, dalis priemonių pagal gamtotvarkos planą, dalis siūloma mūsų	 1136,3 800-1300 211,6	Peržiūrėti KMB išskirtas rekreaciniuose miškuose, tikslinant režimą ir plotus
Kraštovaizdžio įvairovės	Dėl vietos stokos nedetalizuojame. Iš viso šiose trijose grupėse			

palaikymas	yra numatyta 20 skirtingų priemonių.			
Augalijos įvairovės palaikymas				
Gyvūnijos įvairovės palaikymas				
Rekreacinė infrastruktūra				
Esamų rekreacijos objektų (takų, poilsiaviečių ir t.t.) kiekis	vnt.	TP duota tik pagrindinės kryptys	45	Apimame 100%, projektuojame trūkstamus objektus ir priemones
Projektuojamų ir rekonstruojamų rekreacijos objektų kiekis	vnt.		38	
Esamas / projektuojamas rekreacinių objektų tankumas	vnt. / 1000 ha		5,5 / 10,2	
Svarbesnieji objektai: -dviračių takai, esami/projekt. -pėsčiųjų takai, esami/projekt. -miško poilsiavietės, -„,-	 km km vnt.		 52,7 / 43,6 42,7 /13,9 7 / 11	
Miško kelių priežiūra ir pravažiavimo reguliavimas				
Naujų miško kelių statyba	km	TP nereguliuoja	6,6	Suprojektuota pagal girininkijų pasiūlymus
Miško kelių remontas	km		61,5	
Kelių uždarymas kilnojamomis užkardomis	vnt.		42	
Kelių uždarymas nekilnojam. užtvaromis	vnt.		69	
Projektuojamų naujų užkardų kilnojamų / nekilnojamų	vnt.		43/15	
Siūlomi taikomieji tyrimai				
Savaiminio kalnapušynų atkūrimo galimybės	TP šie darbai nenumatyti, bet jie tiesiogiai siejasi su pagrindinių KNNP gamtotvarkinių ir kitų svarbių miško ūkio priemonių sėkmingu ir ekonomiškai efektyviu įgyvendinimu.			
Antros kartos kalnapušynų augimo eigos tyrimai				
Integruota atvirų erdvių apsauga nuo sumedėjusios augalijos				
Kormoranų kolonijos reguliavimas ir pažeistų miškų tvarkymas				
KN miškų ir medžioklės istorijos studija bei leidinys.				
Miškininkystės kultūros paveldo objektų statuso suteikimas				
Apsauginio kopagūbrio „užauginimo“ ir tvirtinimo darbai	UNESCO ICOMOS ekspertai dar 2000 m. rašė, kad *“ Lietuvos valdžios institucijos pernelyg vėlai pripažino KN Lietuvos dalies paveldo vertybių kultūrinę vertę“.* Bet lig šiol padėtis reikiamai nepataisyta			Būtina įteisinti tiek materialų, tiek nematerialų kultūrinį paveldą
Trims didiesiems kalnapušių masyvams				
Juodkrantės miško parkui				
Miškotvarkos projekto autorinė priežiūra				
Viso projekto po 5-6 metų	TP nereguliuoja, bet priemonės reikalingumą sąlygoja nestandartinis projekto ir dalies darbų pobūdis			
Esant reikalui - atskirų darbų kas 2-3 metai ar kitu intervalu				

***** *Be atrankinių sanitarinių kirtimų ploto*